

определении научно-обоснованной стратегии ведения предпринимательской деятельности в зависимости от финансово-кредитного обеспечения агроформирований, учитывая высокий и ограниченный уровень ресурсного обеспечения технологических процессов в растениеводстве.

Ключевые слова: инвестиции, эффективность инвестиций, агроформирования, конкурирующие сельскохозяйственные культуры

INVESTMENTS SUPPORT OF AGROFORMATIONS IN THE CONDITIONS OF THE VOLITILE MARKET

V. Galushko, O. Kovtun

Abstract. This article is focused on the methodological approaches to determination of investment support to the agricultural enterprises within calculations of comparative and competing crops. This methodology is offered for definition of scientific and reasonable strategy of doing business in agriculture depending on level of agricultural formations' financial and credit ensuring.

Methodological approaches to determination of efficiency of attraction of investments in agricultural formations taking into calculations of comparative and competing crops are investigated.

This article represents scientifically reasonable methodology for production priority of competing crops gives the chance of quantitative parameters determination of competitiveness crops taking into account profitability and expenses on their production. Such parameters give the chance to prove scientifically based strategy of conducting business activity depending on level of agricultural formations financial and credit ensuring.

Keywords: investments, investments efficiency, agroformations, competing agricultural products

УДК 94:657

ДОСЯГНЕННЯ КАФЕДРИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

(присвячується 120-річчю заснування Національного університету
біоресурсів і природокористування України)

Є. В. КАЛЮГА, доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку та оподаткування

Н. П. КУЗИК, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: kalygae@ukr.net, kn0378@ukr.net

Анотація. Розглянуто передумови становлення та історичні аспекти розвитку кафедри обліку та оподаткування НУБіП України, проаналізовано

основні напрями її діяльності, що стали визначальними у формуванні наукового світогляду студентів. Розкрито зміст базових досліджень науковців, їх вклад у професійне становлення конкурентоспроможних сучасних фахівців з бухгалтерського обліку в умовах навчального процесу.

Систематизовано результати науково-дослідної роботи студентів як невід'ємної складової навчального процесу і одного із найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання фахівців з вищою освітою, професійної компетентності і конкурентоспроможності майбутніх випускників на ринку праці, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності наукові досягнення. Окреслено стратегію розвитку кафедри обліку та оподаткування, що спрямована на всебічне оновлення всіх сфер її діяльності, інтенсифікацію навчально-виховного процесу, поглиблення науково-дослідницької роботи зі студентами, зростання кваліфікації майбутніх бухгалтерів і престижу професії.

Ключові слова: кафедра обліку та оподаткування, підготовка кадрів, професорсько-викладацький склад, навчально-методична робота, науково-дослідна робота

Актуальність. У сучасних умовах розвиток професії бухгалтера характеризується підвищеними вимогами до фахових компетенцій. Ці вимоги пов'язані, передусім, із необхідністю підвищення рівня інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та соціальної відповідальності перед суспільством, а також динамічними змінами умов ринкового середовища та розвитком глобалізаційних процесів. Підписання Угоди Україною про асоціацію з Європейським Союзом актуалізує імідж професії бухгалтера і визнає як одну з пріоритетних. Як наслідок, по-новому формується зміст підготовки фахівців випусковими кафедрами у сфері обліку, аудиту та оподаткування. Однак, для повноцінного відтворення майбутніх перспектив, необхідно враховувати історичні передумови розвитку та попередні наукові здобутки.

За період свого існування кафедра пройшла різні етапи становлення та трансформацій, які були пов'язані зі змінами в державі, в освіті, новій концепції розвитку Національного університету біоресурсів і природокористування України. Нині настав час підсумувати здобутки кафедри та визначити перспективу подальшого її зростання. Так, наприклад, у наукових працях Г. Г. Кірейцева [6], В. М. Жука [4, 5] зроблено спроби визначення історичних віх функціонування кафедри, розкрито роль у підготовці фахівців з обліку і аудиту в аграрній сфері. Водночас, поза увагою дослідників залишається реорганізаційний період у діяльності кафедри обліку та оподаткування за останні роки, що й актуалізує дослідження.

Мета дослідження – визначити місце і роль кафедри обліку та оподаткування у підготовці сучасних фахівців з бухгалтерського обліку, основні тенденції і напрями її діяльності та окреслити стратегію розвитку у майбутньому.

Результати дослідження та їх обговорення. Кафедра обліку та оподаткування є провідною з підготовки фахівців зі спеціальності (напрямку підготовки) «Облік і оподаткування» («Облік і аудит»). Періодизація історії кафедри з уточнюючими назвами (бухгалтерського обліку і аудиту; обліку, аналізу та аудиту) постає як послідовна зміна хронологічних етапів. Її

фундатором-організатором і першим завідувачем у 1959 р. став доцент С. М. Рогаченко. Так, за його участю калькуляційний тип розрахункового Плану бухгалтерського обліку в колгоспах, який офіційно був визнаний на Україні, а згодом став загальносоюзним, що сприяло створенню замість автономних, інтегрованої системи бухгалтерського обліку в сільському господарстві [5].

Першими досліджуваними проблемами стали обліково-економічне забезпечення господарського будівництва на селі, пов'язаного з реорганізацією МТС і продажем техніки існуючим на той час колгоспам, запровадження гарантованої грошової оплати праці, створення умов для дії принципів госпрозрахунку. Історично сформувалася потужна наукова школа, спрямована на подальший розвиток фундаментальних пошукових і прикладних досліджень з питань бухгалтерського обліку, а з часом – аудиту та оподаткування. Наступний етап у розвитку та збагаченні наукової школи бухгалтерського обліку збігається з керівництвом кафедрою доктора економічних наук, професора І. В. Малишева, який здійснив фундаментальний науковий пошук із впливом на теорію бухгалтерського обліку шляхом обґрунтування методу подвійного запису.

Професор Г. Г. Кірейцев до останніх днів свого життя працював на кафедрі й проводив наукові дослідження з найважливіших теоретичних соціально-економічних і науково-технічних проблем розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Свій науковий пошук вчений здійснював за двома основними напрямками: теоретико-методологічні засади розвитку бухгалтерського обліку та підготовка бухгалтерських кадрів в системі вищої агроекономічної освіти [5]. Результати наукових досліджень опубліковано у більш як 200-х наукових та науково-методичних працях, серед яких монографії, підручники, навчальні посібники. Серед наукових праць у номінації «Монографія в галузі економічних знань за напрямом: бухгалтерський облік, аудит та статистика», зокрема монографія «Глобалізація економіки і уніфікація методології бухгалтерського обліку» (2008 р.) визнана НААН України найкращою. Підручники «Фінанси підприємств» та «Фінансовий менеджмент» (2002 р.) отримали визнання у конкурсі аграрних ВНЗ України [3]. Кірейцев Г. Г. підготував 32 кандидати та двох докторів економічних наук (Гуцаленко Л. В., Сук П. Л.).

За участю професора кафедри Л. К. Сука розроблено Рекомендації з чекової форми контролю внутрігосподарського розрахунку, Рекомендації по застосуванню журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку, Типові положення з планування, обліку і калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств; сформовано імітаційну обліково-аналітичну модель управління відтворенням довгострокових біологічних активів рослинництва; апробовано на практиці пропозиції щодо відображення та групування витрат з їх вирощування. Під науковим керівництвом вченого захищено 14 кандидатських дисертацій.

Завідувачка кафедри професор Є. В. Калюга в межах Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки (Постанова Кабінету Міністрів України № 34 від 16.01.2007 р.) брала безпосередню участь в опрацюванні та кінцевому редагуванні проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (надалі – НС(П)БОДС : 122 «Нематеріальні активи», 124 «Доходи», 126

«Оренда», 127 «Зменшення корисності активів», 136 «Біологічні активи», які побудовані на основі IPSAS з урахуванням IMF GFSM 2001.

Професор Є. В. Калюга брала участь у реалізації Проекту модернізації державних фінансів – консультативна підтримка впровадження реформ та модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі (контракт № 15010-02/100). Значний внесок у розвиток бухгалтерського обліку України та високий професіоналізм Є. В. Калюги відзначено подякою Методичної Ради з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві аграрної політики України (2010 р.) Почесною грамотою Міністерства фінансів України (2011 р.), іншими нагородами. Плідну науково-методологічну роботу з оновлення і вдосконалення нормативно-методичного забезпечення з бухгалтерського обліку та фінансової звітності Є. В. Калюга проводила у складі Методологічної ради з бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України (з 2007 р. впродовж наступних восьми років).

У наукових дослідженнях професора Є. В. Калюги пріоритет отримали теоретико-методологічні засади обліку в державному секторі економіки, стан економічного контролю в Україні та напрями його реформування. Різноманітні проблемні питання обліку, аудиту й оподаткування в умовах гармонізації вітчизняного обліку і контролю до вимог міжнародних стандартів послідовно розвиваються у захищених дисертаційних роботах під керівництвом професора Є. В. Калюги (підготовлено та захищено п'ять кандидатів економічних наук).

Сучасний рівень кафедри обліку та оподаткування, її успіхи та досягнення є наслідком діяльності досвідчених фахівців, які мають наукові ступені доктора та кандидата економічних наук, значний досвід викладацької роботи в університеті. На кафедрі працюють два професори, доктори економічних наук; сімнадцять доцентів, кандидатів економічних наук; старший викладач, кандидат економічних наук; два старших викладачі.

Враховуючи виклики глобальної інформатизації, кафедра активно співпрацює у напрямі дослідження та впровадження інформаційних систем в обліку з провідними розробниками програмного забезпечення: («Бухгалтерія 2.0»), «Парус», «Медок», «KIT.Аудит» та іншими. Професорсько-викладацький склад кафедри постійно підвищує свою фахову кваліфікацію. Зокрема, у межах співпраці з Центром сертифікованого навчання 1С «Проком» на базі спільної навчальної лабораторії «Центр компетенцій 1С» викладачі кафедри підвищили кваліфікацію щодо використання в начальному процесі програми «Бухгалтерія 2.0», зокрема під час проведення лекцій та лабораторно-практичних занять.

Рівень знань особливостей застосування програми з правом викладання комп'ютеризованого курсу бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту підтверджується отриманими сертифікатами «Професіонал». Розуміючи роль сертифікації у контексті забезпечення й підтримання конкурентоспроможності майбутніх фахівців на вітчизняному та міжнародному ринках праці, професорсько-викладацький склад залучає також і студентів до проходження сертифікованого навчання з використання сучасних програмних продуктів. У найближчій перспективі передбачається його здійснення самостійно кафедрою, оскільки доцент В. С. Литвиненко проходить спеціалізований курс-

тренінг та має намір скласти іспит на отримання іменного сертифікату «Викладач».

З метою оптимізації практичної діяльності у 2016 р. всі науково-педагогічні працівники кафедри пройшли підвищення кваліфікації за Програмою сертифікації і підвищення кваліфікації M.E.Doc.IS із використання у навчальному процесі програмного продукту для електронного документообігу та подання звітності. Усе це є офіційним підтвердженням того, що викладачі ефективно використовують у своїй роботі широкий спектр можливостей найбільш поширених і сучасних програм автоматизації бухгалтерського обліку, а підготовка фахівців з обліку і оподаткування здійснюється за сучасними інноваційними підходами.

Визначаючи перспективні напрями розвитку кафедри обліку та оподаткування, необхідно звернути увагу на чинники системності й цілісності. Зокрема, на сучасному етапі головними напрямками діяльності кафедри є:

- забезпечення виконання освітньої програми рівнів вищої освіти бакалавр та магістр, доктор філософії за спеціальністю «Облік і оподаткування»;
- науково-інноваційна діяльність;
- міжнародна діяльність;
- організаційна та виховна робота.

Забезпечення якості освітнього процесу відповідно до стандартів вищої освіти та нормативних документів з організації освітнього процесу – основне завдання, яке реалізується як органічне поєднання навчально-методичної та науково-інноваційної діяльності професорсько-викладацького складу шляхом підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних кадрів для роботи на підприємствах, в установах та організаціях всіх форм власності і господарювання; органах державної влади, фінансових, банківських установах, контролюючих і фіскальних органах.

Кафедра обліку та оподаткування як випускова забезпечує виконання освітньої програми рівнів вищої освіти бакалавр та магістр за спеціальністю «Облік і оподаткування» і відповідає за рівень підготовки фахівців, розробку та забезпечення магістерських програм, організацію та керівництво підготовкою бакалаврських і магістерських робіт, виробничою практикою, зв'язок з випускниками для вивчення досвіду їх практичної роботи, організацію заходів щодо поліпшення якості підготовки випускників; координацію роботи з професійної спрямованості дисциплін.

На кафедрі успішно функціонує аспірантура, а в 2016 р. розпочато підготовку науковців освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (гарант освітньо-наукової програми – д. е. н., професор Калюга Є. В.). За останніх три роки спеціалізованою вченою радою розглянуто шість кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Науково-інноваційна діяльність кафедри спрямована на: проведення прикладних наукових досліджень з найважливіших теоретичних соціально-економічних і науково-технічних проблем з обліку, аналізу та аудиту, проблем педагогіки вищої школи на основі бюджетного, госпдоговірного та грантового фінансування; впровадження результатів наукових досліджень в освітній

процес; розвиток як професійного, так і наукового рівня викладачів, студентів, аспірантів, докторантів та професорсько-викладацького складу кафедри.

Значну увагу приділяє кафедра науково-дослідній роботі. Зокрема, з 2009 р. до 2011 р. в межах виконання завдань по темі «Обліково-аналітичне забезпечення розвитку внутрішньогосподарських механізмів ефективного управління діяльністю сільськогосподарських підприємств» (номер державної 0109U000784) удосконалено методику калькулювання товарної та науково-дослідної сільськогосподарської продукції. Вчені та аспіранти кафедри продовжують наукові дослідження в межах наукової ініціативної теми «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах міжнародної економічної інтеграції» (номер державної реєстрації 0113U000042).

Зокрема, науковий пошук здійснюється щодо вирішення таких питань: розвиток теорії бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародної стандартизації фінансової звітності; трансформаційні перетворення обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах євроінтеграційних процесів; контрольно-аналітичне забезпечення системи управління аграрними підприємствами, удосконалення методики контролю та економічного аналізу в умовах нестабільності зовнішнього середовища; застосування сучасних автоматизованих інформаційних систем в обліку, аналізі, аудиті, оподаткуванні.

Отримані практичні результати науково-дослідної роботи використовуються при написанні словників-довідників, монографій, підручників і посібників. Серед основних виокремлено:

- *монографії*: І. В. Малишев «Теорія подвійного запису» (1979 р.); Г. Г. Кірейцев «Функции бухгалтерского учета» (1990 р.); Л. К. Сук «Облік і контроль виробництва сільськогосподарської продукції» (1990 р.); Є. В. Калюга «Фінансово-господарський контроль у системі управління (2002 р.); в співавторстві «Інформаційне забезпечення управління державними фінансами»: [у 2-х т.] (2011 р.). «Державний бюджет і бюджетна стратегія 2012–2014: стабілізація та сталий розвиток в умовах реформування економіки України у 4-х томах» (2011 р.). «Застосування методу нарахування в контексті реформування бухгалтерського обліку державного сектора» (2013 р.), «Удосконалення оподаткування прибутку підприємств України» (2013 р.). «Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції (2014 р.); Облік від потреби Польської та Української економіки (2017 р.); Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки (2018 р.); І. В. Мельниченко «Обліково-аналітичне забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства» (2013 р.); В. С. Литвиненко «Обліково-контрольне забезпечення управління витратами: інституціональний підхід» (2015 р.) та ін.;

- *словники та довідники*: Є. В. Калюга Українсько-англійський термінологічний словник нормативно-правового забезпечення господарської діяльності в Україні (2010 р.); Фінанси. Бюджет. Податки: Національна та міжнародна термінологія : у 3-т. (2014 р.);

- *посібники, підручники*: Бухгалтерський облік у сільському господарстві (Сук Л. К., 1994 р.); Теоретичні основи навчання економічних дисциплін (Вербилло О. Ф., 1995 р.); Аудит та аудиторська діяльність (за ред. Шатковської Л. С.; 1996 р.); Бухгалтерський облік (Сук Л. К., 2008 р.); Основи аудиту (Дерев'яно С. І. та ін., 2008 р.); Фінансовий облік (Сук Л. К., 2010 р., 2012 р.);

Тестові завдання для проведення незалежного дистанційного тестування студентів (Калюга Є. В. та ін., 2013 р.); посібник «Облік і оподаткування у питаннях та відповідях» (Калюга Є. В. та ін., 2013 р.), Організація бухгалтерського обліку (Сук Л. К. та ін., 2016 р.) та ін. Загалом, науковий доробок професорсько-викладацького складу представлений численними публікаціями у журналах, що входять до науково-метричних баз даних Scopus, Index Copernicus, РІНЦ, а також у закордонних виданнях та виданнях України, що входять до переліку фахових. Останнім часом актуалізовано опублікування наукових досягнень іноземною мовою.

Як відомо, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на найближчу перспективу, зокрема до 2021 р., особливу увагу приділено розвитку наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі [8]. А тому одним із пріоритетних напрямів діяльності кафедри є розвиток науково-дослідної роботи студентів, що забезпечує набуття ними компетенцій з наукових досліджень відповідно до обраної спеціальності в межах навчального процесу. У цьому контексті слід згадати відомого вченого В. Вернадського, який у своїх «Листах про вищу освіту» ще у 1913 р. наголошував, що у навчальному закладі «... наукова робота така ж важлива, як і навчальна, і з цією останньою взаємопов'язана і переплетена..., усвідомлення нерозривності наукової роботи з правильно поставленим викладанням у вищій школі стає пануючим в академічному середовищі» [2]. Саме тому, студенти з перших курсів беруть участь у науково-дослідній роботі.

У межах науково-дослідної тематики кафедри науково-педагогічні працівники та студенти проводять спільні дослідження. Двічі на рік проводять Всеукраїнські наукові студентські конференції. Отримання студентами необхідних навичок творчої, дослідницької діяльності забезпечується функціонуванням наукових студентських гуртків «Проблеми методики та організації обліку, контролю та аналізу» (наук. керівник – к. е. н., доцент Дерев'яно С. І.) та «Бухгалтерський облік у сучасних умовах господарювання» (наук. керівник – к. е. н., доцент Литвиненко В. С.). За результатами наукових досліджень студенти готують доповіді для участі у Міжнародних студентських наукових форумах, конференціях та наукові роботи для участі у внутрівузівських, міських і регіональних конкурсах, які проводяться відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України. Їх наукові здобутки впродовж останніх років мають високі оцінки. Зокрема, за результатами проведених номінацій отримано нагороди за:

- конкурс наукових робіт – дипломи: *I ступеня* – О. С. Врублевська (2013 р., КНУ ім. Т. Шевченка; наук. кер. – д. е. н., проф. Калюга Є. В.); *III ступеня* – М. В. Палагнюк (2014 р., КНУ ім. Т. Шевченка, наук. кер. – д. е. н., проф. Калюга Є. В.); *III ступеня* – Н. Б. Дворнік, М. В. Антонова, (2015 р. Київський національний торговельно-економічний університет; наук. кер. – к. е. н., доцент Кузик Н. П.); *II ступеня* – К. В. Модла і Н. Б. Дворнік (2016 н. р., Київський національний торговельно-економічний університет; наук. кер. – д. е. н., проф. Камінська Т. Г., к.е.н., доцент Кузик Н. П.); *I ступеня* – Ю. Л. Шендерівська «Облік біологічних активів: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2018 р., Національна академія статистики, обліку та аудиту; наук. кер. д. е. н., проф. Калюга Є. В.); *II ступеня* – Я. О. Барановська «Реінжиніринг обліково-аналітичного забезпечення управління запасами» (2018 р.,

Національна академія статистики, обліку та аудиту України; наук. кер., д. е. н., проф. Лазаришина І. Д.);

– конкурс магістерських робіт – *дипломи за: III місце* – О. М. Вечера (2013 р., Донецький національний університет економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського; наук. кер. – к. е. н., доцент Данілочкіна О. В.); *I місце* – К. В. Модла (2016 р., Житомирський державний технологічний університет; наук. кер. – д. е. н., професор Калюга Є. В.); *III місце* – І. В. Прущишена (2017 р., Житомирський державний технологічний університет; наук. кер. – д. е. н., професор Калюга Є. В.);

– конкурс бакалаврських робіт – *дипломи за: III місце* – В. В. Діденко (2017 р., Житомирський державний технологічний університет; наук. кер. – к. е. н., доцент Тивончук С. В.);

– Всеукраїнську студентську олімпіаду з напрямку підготовки «Облік і аудит» – *дипломи за: II місце* – О. В. Продан (2012 р., Миколаївський державний аграрний університет); *III місце* – М. Булах (2012 р., Миколаївський державний аграрний університет. наук. кер. – к. е. н., доцент Тивончук С. В.); *III місце* – М. В. Антонова (2013 р., Тернопільський національний економічний університет; наук. кер. – к. е. н., доцент Кузик Н. П.); *II місце* – С. Л. Тищенко (2016 р., Тернопільський національний економічний університет; наук. кер. – д. е. н., професор Калюга Є. В.); *III місце* – С. Л. Тищенко (2017 р., Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро; наук. кер. – д. е. н., професор Калюга Є. В.);

– Всеукраїнську студентську олімпіаду серед вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації із дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті» – *дипломи за: III місце* – Гнесь О. П. (2017 р., Миколаївський національний аграрний університет);

– участь у Міжнародних науково-практичних конференціях, конкурсах:

– *дипломи: I-го ступеня* – Є. І. Копилов (2013 р., Луцький національний технічний університет; наук. кер. – д. е. н., проф. Камінська Т. Г.); I-го ступеня – Т. І. Панічева, К. М. Панченко, В. В. Інклуд, (2016 р., Луцький національний технічний університет; наук. кер., д. е. н., проф. Калюга Є. В.); I-го ступеня – О. М. Ольховик (2016 р., Луцький національний технічний університет; наук. кер. – к. е. н., доцент Дерев'янка С. І.);

– *грамоти за виконані наукові роботи*: Сидорчук Р. О. «Детінізація заробітної плати на агропромислових підприємствах малого бізнесу» (2014 р., Київський національний торговельно-економічний університет; наук. кер. – к. е. н., доцент Тивончук С. В.); Т. Ю. Чередник «Вплив змін валютних курсів в міжнародній системі обліку (МСБО 21)», (2016 р., Агентство з міжнародних стандартів фінансової звітності, м. Київ; наук. кер. – к. е. н., доцент Кузик Н. П.); У 2017 р. генерацію своїх ідей з використання нових можливостей інформаційних технологій, зокрема у сфері бухгалтерського обліку, студенти спеціальності «Облік і оподаткування» (Швець В., Чекарев В., Кривошей О., Палазюк В.) продемонстрували під час участі у Міжнародній студентській олімпіаді у сфері інформаційних технологій «IT- Universe». А перемога двох студентів Ю. Шендерівської та Р. Горбуненка (2017 р.) у конкурсі на стажування в Департаменті моніторингу баз даних та верифікації виплат Міністерства фінансів України стало прямим підтвердженням належного рівня

та оптимального поєднання теоретичної та практичної складових навчального процесу підготовки фахівців з обліку і оподаткування.

До того ж, слід відзначити, що конкурсна комісія Мінфіну не помилилася щодо визначення відповідності професійного рівня Р. Горбуненка вимогам вакансій, кількість яких була доволі обмеженою. За результатами успішного проходження стажування у листопаді минулого року він був призначений радником заступника Міністра фінансів України С. М. Марченка.

В умовах глобалізації міжнародна діяльність кафедри стає невід'ємним компонентом її еволюційного розвитку. Професори ведуть спільні дослідження проблем теорії та методології бухгалтерського обліку із науковцями закордонних навчальних закладів шляхом підготовки наукових статей, доповідей на міжнародні конференції, аспірантів щодо виконання дисертаційних робіт; викладачі проходять науково-педагогічне стажування у Варшавському університеті наук про життя за програмою наукових обмінів, організованою ЮНЕСКО (к. е. н., доцент Литвиненко В. С., 2016 р.).

Активізовано міжнародну діяльність кафедри й за безпосередньої участі студентів. Зокрема, американським **Інститутом бухгалтерів управлінського обліку** (Institute of Management Accountants, IMA), який налічує понад 80 тисяч членів зі 120 країн, **надано шість стипендіальних грантів найталановитішим магістрантам: А. Дудніченку, Р. Горбуненку, В. Чєкареву, В. Вовченко, О. Гнесь та Н. Пінчук.** Навчання студентів за цією програмою забезпечило безкоштовне навчання та здачу іспитів на здобуття однієї з найпопулярніших серед практикуючих фахівців міжнародної кваліфікації з управлінського обліку «Сертифікований бухгалтер управлінського обліку» (Certified Management Accountant, CMA) і, як результат – отримання комплексних компетенцій, необхідних для роботи фахівців у сфері обліку, аудиту та оподаткування або суміжній фінансовій сфері як у вітчизняних, так і міжнародних компаніях.

У межах міжнародної співпраці університету бакалаври, магістри й аспіранти кафедри обліку та оподаткування успішно навчаються за кордоном у провідних університетах та перебувають на стажуванні на підприємствах Польщі, Чехії, Німеччини, Швейцарії, Данії, Японії, США, набуваючи досвіду європейської освіти та інноваційних знань зі спеціальності. Викладачі та науковці кафедри активно співпрацюють не лише із зарубіжними, але й з вітчизняними науковими й навчальними установами, оскільки для кафедри обліку та оподаткування особливе значення має питання працевлаштування випускників. Для формування баз проходження практики студентів і забезпечення працевлаштування випускників повною мірою використовує спектр своїх ділових та наукових партнерів, серед яких Науково-дослідний фінансовий інститут ДННУ «Академія фінансового управління», Державна аудиторська служба, провідна консалтингова компанія EBS та інші.

Необхідність та висока цінність співпраці з фахівцями-практиками, представниками органів влади підтверджена циклом зустрічей, що відбувалися останнім часом. Зокрема, викладачі та студенти разом з Людмилою Василівною Гапоненко – заступником директора Департаменту прогнозування доходів бюджету та методології бухгалтерського обліку – начальником Управління методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України обговорили процеси реформування системи бухгалтерського

обліку та аудиту в контексті імплементації положень європейського законодавства. У цікавій інтерактивній формі з використанням технологій ситуативного моделювання відбулася лекція-презентація О. В. Шмигля–керівника відділу нетипових впроваджень ТОВ «ПРОКОМ» – на тему: «Задачі, які вирішує програмний продукт «BAS документообіг КОРП».

Для обговорення новітніх тенденцій, проблем та перспектив розвитку вітчизняного аудиту було запрошено таких практикуючих аудиторів: Н. І. Гаєвська – Президент ВПГО «Спілка аудиторів України», генеральний директор ТОВ «Міжнародна аудиторська група»; С. А. Рогозний – директор департаменту аудиту міжнародної аудиторської компанії «HLB UKRAINE», керівник комітету з фінансів, член Ради Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України» (ФПБАУ); С. В. Поліщук – керуючий партнер аудиторської фірми «Юскутум аудит», керівник Клубу сучасного бухгалтера «PRO-Облік» ФПБАУ. Отриманий досвід у межах такої співпраці і прямого зв'язку з бізнесом сприяють постійному оновленню знань, розвитку професійної мобільності та прискореної адаптації і викладачів, і, безумовно, студентів в умовах перехідного періоду реформування не лише обліку й аудиту, а економіки в цілому.

Висновки і перспективи. Підсумовуючи вважаємо, що представлені наукові здобутки, напрацьовані партнерські взаємовідносини є посправжньому, як на наш погляд, історичними надбаннями, які свідчать, що кафедра – це не просто певний контингент науково-педагогічних працівників, місце передачі їхніх знань наступному поколінню. Це, перш за все, побудовані роками традиції і стиль навчання, мотиваційна атмосфера наукового пізнання із залученням до цього процесу студентства. Разом з тим, нові виклики розвитку суспільства, існуюча) за доведенням дослідників [1]) світова криза освіти і, зрештою, представлений вище науковий доробок кафедри обліку та оподаткування, зобов'язують її сучасний професорсько-викладацький склад до постановки та реалізації нових завдань і цілей.

Серед пріоритетних варто виокремити пошук альтернативних і раціональних способів зміцнення позицій на освітянській ниві, примноження й поширення на вітчизняному й міжнародному рівнях наукових здобутків, які б відповідали сучасним європейським викликам, серед яких навчання впродовж життя, переорієнтація навчального процесу від традиційних способів передачі існуючих знань студентам до розвитку їх здібностей і новаторства, вміння навчатися. При цьому важливим вбачається інтеграція напрямів навчальної, науково-дослідної і виховної роботи студентів, які повинні реалізуватись як під час навчання, так і поза межами навчального процесу. Отже, у контексті дослідження рушійними принципами розвитку кафедри обліку та оподаткування визначено: поєднання найкращих існуючих освітніх традицій кафедри та досвіду вітчизняних і міжнародних вузів; гнучкість у реагуванні на існуючі суспільні зміни, креативність та інноваційність професорсько-викладацького складу.

Список використаних джерел

1. Валенса А. Мир в 2030 году [Электронный ресурс] / [А. Валенса, А. Заблоцкий, М. Левковский и др.]. – Режим доступа : <http://hvylya.net/analytics/society/mir-v-2030-godu.html>. – Загл. с экрана.

2. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1, кн. 2. – К., 2011. – С. 117–129.
3. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/>
4. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки : монографія / В. М. Жук ; ред. О. О. Аврамчук. – К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки" УААН, 2009. – 648 с.
5. Жук В. М. Розвиток наукової школи аграрного бухгалтерського обліку: минуле та майбутнє / В. М. Жук // Наукові бухгалтерські школи світу: еволюція, сучасний стан, перспективи розвитку : матеріали виступів VII Міжнар. наук. конф., м. Житомир, 3–4 листопада, 2008 р. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – С. 87–98.
6. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки : монографія / Г. Г. Кірейцев. – Житомир : ЖДТІ, 2007. – 236 с.
7. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років : проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
8. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

References

1. Valensa, A. Myr v 2030 hodu [Elektronnyi resurs] / [A. Valensa, A. Zablotskyi, M. Levkovskyi ta in.]. Rezhym dostupu: <http://hvylya.net/analytics/society/mir-v-2030-godu.html>.
2. Vybrani naukovy pratsi akademika V.I. Vernadskoho (2011) / T. 1, Kn. 2, 117–129.
3. Vikipediia – vilna entsyklopediia [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://uk.wikipedia.org/>.
4. Zhuk, V. M. (2009). Kontseptsiiia rozvytku bukhhalterskoho obliku v ahrarnomu sektori ekonomiky: monohrafiia / V. M. Zhuk; red. O. O. Avramchuk. – K.: NNTs IAE, 648.
5. Zhuk, V. M. (2008). Rozvytok naukovoi shkoly ahrarnoho bukhhalterskoho obliku: mynule ta maibutnie / V. M. Zhuk // Naukovi bukhhalterski shkoly svitu: evoliutsiia, suchasnyi stan, perspektyvy rozvytku: materialy vystupiv VII Mizhnar. nauk. konf., m. Zhytomyr, 3–4 lystopada, 2008 r. – Zhytomyr: ZhDTU, 87–98.
6. Kireitsev, H. H. (2007). Rozvytok bukhhalterskoho obliku: teoriia, profesiia, mizhpredmetni zviazky: monohrafiia / H. H. Kireitsev. – Zhytomyr: ZhDTI, 236.
7. Kontseptsiiia rozvytku osvity Ukrainy na period 2015–2025 rokiv : proekt. Rezhym dostupu: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>.
8. Pro Natsionalnu stratehiiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku / Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.06.2013 № 344/2013. Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

**ДОСТИЖЕНИЯ КАФЕДРЫ УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ
В ИСТОРИЧЕСКОЙ РЕТРОСПЕКТИВЕ**
(посвящается 120-летию основания Национального университета
биоресурсов и природопользования Украины)

Е. В. Калюга, Н. П. Кузик

***Аннотация.** Рассмотрены предпосылки становления и исторические аспекты развития кафедры учета и налогообложения НУБиП Украины, проанализированы основные направления ее деятельности, которые стали определяющими в формировании научного мировоззрения студентов. Раскрыто содержание базовых исследований ученых, их вклад в профессиональное становление конкурентоспособных современных специалистов по бухгалтерскому учету в условиях учебного процесса.*

Систематизированы результаты научно-исследовательской работы студентов как неотъемлемой составляющей учебного процесса и одного из важнейших средств повышения качества подготовки и воспитания специалистов с высшим образованием, профессиональной компетентности и конкурентоспособности будущих выпускников на рынке труда, способных творчески применять в практической деятельности научные достижения.

Определена стратегия развития кафедры учета и налогообложения, направленная на обновление всех направлений ее деятельности, интенсификацию учебно-воспитательного процесса, углубление научно-исследовательской работы со студентами, повышения квалификации будущих бухгалтеров и престижа профессии.

***Ключевые слова:** кафедра учета и налогообложения, подготовка кадров, профессорско-преподавательский состав, учебно-методическая работа, научно-исследовательская работа*

**ACHIEVEMENT OF ACCOUNTING AND TAXATION
IN THE HISTORICAL RETROSPECTIVE**
(devoted to the 120th anniversary of the foundation of the National University
of Life and Environmental Sciences of Ukraine)

E. Kalyga, N. Kuzyk

***Abstract.** The preconditions of the formation and historical aspects of the development of the accounting and taxation Department of NULES of Ukraine are considered, the main directions of its activity, which have become crucial in formation the scientific outlook of students, are analyzed. The content of the basic researches of scientists, their contribution to the professional formation of competitive modern accountants in the conditions of the educational process is revealed.*

The article systematizes the results of research work of students as an integral part of the educational process and one of the most important means of improving the quality of training and education of specialists with higher education, professional competence and competitiveness of future graduates at the labor market, able to creatively apply in practical activities scientific achievements. The

strategy of the Department of accounting and taxation development that aimed at the comprehensive updating of all spheres of its activity, the intensification of the educational process, deepening of research work with students, the growth of qualifications of future accountants and the prestige of the profession are outlined.

Keywords: *department of accounting and taxation, personnel training, teaching staff, teaching and methodical work, research work*

UDC 339.13

ANALYTICAL EVALUATION OF THE RAPESEED MARKET IN UKRAINE

O. G. MAKARCHUK, candidate of economic sciences, docent of the
Department of Statistics and Economic Analysis
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
E-mail: makarchukoks@gmail.com

J. SKUDLARSKI, candidate of agricultural sciences, doctor-engineer of the
Department of Production Engineering
Warsaw University of Life Sciences-SGGW, Warsaw, Poland
E-mail: jacek_skudlarski@sggw.pl

Abstract. *In the article is analysed the rapeseed market in Ukraine. Strengths and weaknesses of the rapeseed market are defined as well as its prospects and threats of the external environment. The balance of rapeseed and its vegetable oil were estimated, in particular the internal processing of rape seeds and further exports, and the use of these products as raw materials for biodiesel.*

Theoretical and methodological basis of the research are the provisions of economic theory, scientific developments of domestic and foreign scientists, legislative and regulatory acts of Ukraine, as well as statistical data.

Keywords: *rapeseed market, rape oil, Ukraine, balance, export, import, biodiesel*

Relevance of research. Growth population in the world and limited energy supply put new challenges diversifying agriculture production for food, feed and energy purposes. This situation contributed to the strategic importance of growing oilseeds and their processing in Ukraine, and get world leadership in production and export of sunflower oil. Increased demand for oilseeds and vegetable oil is formed by the world market and a high level of prices that ensures their profitable production.

Conditions in agricultural markets are heavily influenced by macro-economic variables such as global gross domestic product (GDP) growth which supports demand for agricultural commodities and the price of crude oil that determines the price of several inputs into agriculture, and influences the demand for cereals, sugar crops, and vegetable oils through the biofuels market.